

2 ČLENĚNÍ A TYPY PROJEKTŮ

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Kapitola se zaměří na klasifikaci projektů. Ta je v podstatě nezbytným krokem, neboť každý jednotlivý typ projektu vyžadují specifické metody pro své plánování i řízení. Uvedené dělení se zaměří na nejběžnější oblasti, s nimiž se setkáváme v rámci realizace projektů v České republice. Nejčastějšími kritérii jsou navrhovatel a adresát projektu, rozsah projektu, forma organizace projektu, financování projektu, místo konání (geografická působnost) projektu, délka trvání či velikost projektu. Jedná se o základní dělení, hranice mezi jednotlivými klasifikacemi se mohou stírat.

CÍLE KAPITOLY

Po prostudování této kapitoly dokážete:

- orientovat se v oblasti klasifikace projektů,
 - charakterizovat jednotlivé typy projektů,
 - orientovat se ve způsobech realizace projektů vzhledem k jejich typu.
-

ČAS POTŘEBNÝ KE STUDIU

Prostudování kapitoly vám zabere přibližně 120 minut.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Projekt, interní a externí projekt, velký, střední a malý projekt, tvrdý (hard, investiční) projekt, měkký (soft, neinvestiční) projekt, projekty s jednoduchým a vícezdrojovým financováním, lokální (regionální), národní a mezinárodní projekt, rozvojový projekt, výzkumný projekt, vzdělávací projekt, neziskový a komerční projekt.

2.1 Úvod

Oblast kultury a umění je velmi pestrá a rozvrstvená a v souvislosti s našimi snahami obohacovat nejen vlastní život a rozvíjet hodnoty duchovní skrze rozmanité prožitky roste potřeba organizovat v rámci této oblasti i zajímavé projekty. Realizujeme tak rozmanité typy akcí, které můžeme členit dle různých kritérií.

A proč je vlastně důležité tyto projekty klasifikovat? Je to v podstatě nezbytný a velmi podstatný krok, protože každý jednotlivý typ projektu vyžaduje specifický způsob realizace, navíc nám toto členění může také napomoci v rámci zpracování projektu za účelem správného nasměrování k získání grantové podpory.

2.2 Klasifikace projektů

Existuje poměrně velké množství kritérií, na základě kterých lze jednotlivé typy projektů rozlišovat a klasifikovat. Ještě jednou zdůrazněme, že toto členění je v konečném důsledku velmi důležité, neboť jednotlivé typy projektů vyžadují specifické metody pro své plánování, řízení i režim financování a jejich vymezení ovlivňuje fáze životního cyklu projektu.

Projekty můžeme třídit podle různých kritérií. Nejčastějšími kritérii jsou účel projektu, forma organizace projektu, délka trvání, místo konání, navrhovatel projektu, adresát projektu či jeho velikost. Uvedené dělení je zde nicméně prezentováno především pro základní orientaci. Variant může být samozřejmě více, navíc mezi jednotlivými kategoriemi vždy nemusí být jasně vymezena ostrá hranice a mohou se překrývat.

2.2.1 INTERNÍ / EXTERNÍ PROJEKTY

Projekty v této kategorii rozlišujeme podle adresátů, kterým jsou určeny jejich výstupy. V případě interního projektu je adresátem vlastní organizace (zaměstnanec, organizátor akce atd.), u externího projektu vnější příjemce (veřejnost, zákazník, návštěvník akce atd.).

INTERNÍ PROJEKTY

Interní projekty mají za cíl posílit kultivaci prostředí instituce a podpořit inovace, jejichž využití lze následně uplatnit i v rámci dalších vnějších aktivit. Umí-li organizace získávat podporu pro interní projekty, výrazně tím zvyšuje svou konkurenceschopnost vůči ostatním podobným subjektům. V rámci konání kulturní akce to má vliv nejen na jejich samotný průběh, ale i celkovou pověst dané instituce. Mezi příklady interních projektů patří:

- projekty zaměřené na zvyšování kvalifikace a jiných specifických dovedností a kompetencí
 - např. zvyšování jazykových znalostí zaměstnanců muzea, které může mít pozitivní dopad na širší nabídku služeb pro zahraniční návštěvníky muzea

- např. zvyšování komunikačních dovedností, které lze uplatnit pro vyhocené situace v rámci organizace náročné akce (např. velkého festivalu)
- projekty zaměřené na zajištění vybavení a zkvalitňující nabídky a služby
 - např. zakoupení kvalitního skeneru pro pořizování digitálních kopií v muzeu umožní kvalitně prezentovat exponáty v rámci on-line prohlídek muzea
 - zajištění informačních a komunikačních technologií (např. počítačové vybavení)
 - nákup odborné literatury

EXTERNÍ PROJEKTY

Jedná se o všechny ostatní projekty, které jsou zacíleny na vnější příjemce (veřejnost, návštěvník akce, zákazník). Příkladem může být např. realizace projektu prohlídek muzea v cizích jazycích či s využitím netradičních metod a postupů.

DALŠÍ ZDROJE

Pro porovnání typů interních a externích projektů si můžete prostudovat následující odkaz: <http://www.szm.cz/rubrika/61/veda-a-vyzkum/resene-projekty.html>, v němž Slezské zemské muzeum v Opavě zde představuje své jednotlivé interní a externí projekty. Projektová činnost v kulturních organizacích je nezbytnou součástí jejich působení.

2.2.2 MALÝ / STŘEDNÍ / VELKÝ PROJEKT

Velikost projektu je odvozena od rozsahu akce či počtu činností, které vedou k dosažení výsledku projektu, případně od úhrnu finančních prostředků získaných na projekt.

MALÝ PROJEKT (M)

Projekt malého rozsahu, jehož přípravu většinou není potřeba plánovat s celoročním předstihem a náklady na něj jsou minimální a leckdy mohou být snadno pokryty ze zdrojů instituce, která ho organizuje. Projekt většinou zajišťuje pět a méně pracovníků. Mezi malé projekty lze zařadit následující příklady akcí:

- prezentace studentského projektu inscenovaného čtení divadelní hry
- projekce filmů absolventského ročníku
- setkání absolventů
- jednodenní workshop

STŘEDNÍ PROJEKT (S)

Výsledkem je většinou náročnější (v případě festivalu několikadenní) akce, k jejíž úspěšné realizaci je většinou vyžadována účast od 5 do 25 pracovníků.

- třídní Festival Na cestě

VELKÝ PROJEKT (V)

Rozsáhlý projekt, do jehož přípravy je zapojeno více jak 25 pracovníků a realizace většinou vyžaduje vícezdrojové financování.

- mezinárodní festival divadelních škol zaměřený na stovky až tisícovky diváků

2.2.3 KRÁTKODOBÝ / STŘEDNĚDOBÝ / DLOUHODOBÝ PROJEKT

Klasifikace projektů vychází z délky řešení projektu. Podle ní můžeme projekty dělit na:

KRÁTKODOBÝ PROJEKT s délkou trvání do jednoho roku.

STŘEDNĚDOBÝ PROJEKT s délkou trvání obvykle v rozmezí 2-4 roky.

DLOUHODOBÝ PROJEKT s délkou trvání více než 4 roky, v případě strukturálních fondů se jedná i o sedmileté období.

2.2.4 TVRDÝ (HARD, INVESTIČNÍ) / MĚKKÝ (SOFT, NEINVESTIČNÍ) PROJEKT

Tato terminologie se využívá zejména k orientaci v systému strukturálních fondů EU a sleduje členění podle věcné orientace finančních prostředků. Projekty ucházející se o podporu se mohou dělit na tzv. měkké (neinvestiční) a tvrdé (investiční).

MĚKKÝ (SOFT, NEINVESTIČNÍ) PROJEKT

Termínem měkké projekty označujeme projekty neinvestiční povahy, při kterých nedochází k pořizování, budování nebo rekonstrukcím majetku. Neinvestiční projekt má pouze pořizovací náklady. Měkké projekty jsou orientované zejména na posílení a zlepšení fungování dané organizace.

- např. projekty vzdělávacího nebo sociálního charakteru (vytvoření školicího modulu pro další profesní rozvoj, kurzy práce na PC pro seniory atp.), projekty zaměřené na oblast rozvoje lidských zdrojů, drobné kulturní akce

TVRDÝ (HARD, INVESTIČNÍ) PROJEKT

Termínem tvrdé projekty jsou označovány projekty investičního charakteru, zaměřené zejména na získání hmotného i nehmotného majetku (např. modernizaci technologií, staveb atp.). Projekt zahrnuje jak náklady na pořízení tohoto majetku, tak i na jeho udržitelnost (tzv. provozní náklady).

- např. rekonstrukce divadelního sálu v budově kulturního střediska

Rozdíl mezi tvrdými a měkkými projekty tkví v náročnosti měření jejich výsledků. V případě hard projektů jsou jednotlivé výsledky činností i cíl projektu většinou měřitelné snadněji a rychleji než v případě soft projektu, protože se jedná o hmatatelné výsledky.

2.2.5 PROJEKTY S JEDNODUCHÝM / VÍCEZDROJOVÝM FINANCOVÁNÍM

Pro financování projektů se nabízejí různé možnosti, které vycházejí ze zaměření a rozsahu projektu. U menších projektů stačí finanční krytí z jednoho zdroje (s jednoduchým financováním), rozsáhlejší projekty většinou pracují s vícezdrojovým financováním ze dvou a více zdrojů.

PROJEKT S JEDNOZDROJOVÝM (JEDNODUCHÝM) FINANCOVÁNÍM

Finanční podpora projektu vychází jen z jediného zdroje. Jednozdrojové financování projektů je v současné době ale spíše výjimkou, dost často může způsobovat finanční rizika v rámci řešení. Příklady jednozdrojového financování:

- např. v případě vládních neziskových organizací převažuje jednozdrojové financování ze státního nebo municipálního rozpočtu
- např. projekt hradí jen zákazník (necháte si vypracovat webovou prezentaci)

PROJEKT S VÍCEZDROJOVÝM FINANCOVÁNÍM

V současné době si řada organizací či akcí většího rozsahu obvykle s jednoduchým financováním nevystačí, závislost pouze na jednom hlavním zdroji je mj. činí nestabilními. V souvislosti se zajištěním své činnosti by si měly zajistit různé zdroje – zaměřit se na vícezdrojové financování svých aktivit, které je činí méně náchylné vůči negativním vnějším vlivům.

- např. kulturní instituce či akce dnes běžně je svému financování využívají celou škálu zdrojů: finanční prostředky z veřejných rozpočtů (ministerstva, územně samosprávných celků, měst či obcí), granty, finance z vlastní doplňkové činnosti, případně získané prostřednictvím dárcovství, mecenášství či fundraisingu

2.2.6 HLEDISKO GEOGRAFICKÉ PŮSOBNOSTI

Hledisko geografické působnosti člení projekty podle počtu lokalit své působnosti.

PROJEKTY URČENÉ PRO JEDNU LOKALITU (instituci, podnik, univerzitu, síť)

- univerzitní interní grantový systém je určen jen pro akademiky či studenty

PROJEKTY URČENÉ PRO VÍCE LOKALIT (s vymezením počtu partnerů z různých lokalit)

- projekty bilaterální (pro dvě strany – s národními i mezinárodními partnery)
- projekty vícečetné

DALŠÍ ZDROJE

Ideálními příklady projektů určených pro více lokalit jsou veškeré aktivity v rámci tzv. přeshraniční spolupráce. Ty spoluorganizují organizace usilující o vytvoření společného, rozmanitého prostoru pro přeshraniční spolupráci. To je také případ dobrovolného zájmového sdružení **Euroregion Neisse-Nisa-Nysa**, které spojuje německé, české a polské obce, města, okresy a další samosprávné subjekty a jiné instituce působících v prostoru Trojzemí, tj. hraniční oblasti mezi Spolkovou republikou Německo, Českou republikou a Polskou republikou. Více informací o velmi rozmanitých aktivitách **Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa** získáte na webových stránkách sdružení: <https://www.ern.cz/>

2.2.7 PROJEKTY PODLE ZADAVATELE A JEHO DOSAHU

V rámci tohoto členění je určující hledisko geografické působnosti (dosahu) projektů.

LOKÁLNÍ (REGIONÁLNÍ) PROJEKTY

Lokální projekty jsou realizované v určitém místě, regionu, a většinou se k němu i vztahují. Zadavatelem jsou orgány či instituce místní politicky, školy, podniky, kluby na podporu svých zaměstnanců apod.

NÁRODNÍ PROJEKTY

Zadavatelem jsou národní instituce, především ministerstva, velké podniky či nadace.

MEZINÁRODNÍ PROJEKTY

Zadavatelem jsou nadnárodní sítě, do nichž přispívají jednotlivé země (státy) na základě mezinárodních dohod (např. Visegrádský fond, fondy ESF).

2.2.8 PROJEKTY PODLE RŮZNÉHO OBSAHU, ÚČELU A CÍLE

ROZVOJOVÉ PROJEKTY jsou zaměřené na tvorbu programů, doporučení pro praxi a praxi ovlivňující.

VÝZKUMNÉ PROJEKTY se uplatňují v oblasti výzkum na různé úrovni (hlavně VŠ, výzkumné organizace, stáže).

VZDĚLÁVACÍ PROJEKTY jsou realizovány s cílem inovace vzdělávacích programů a předmětů a podporují vzdělávací akce (např. Erasmus).

PROJEKTY DALŠÍHO CHARAKTERU jsou určeny např. na podporu talentů.

2.2.9 PROJEKTY RŮZNÉHO VÝZNAMU

NEZISKOVÝ PROJEKT

Neziskový projekt má dopředu plánované výdaje vyšší než příjmy. Aby mohl být realizován, musí být dofinancován buď příjmy z jiných realizovaných projektů, nebo dotacemi, granty či dary.

KOMERČNÍ PROJEKT

Komerční projekt plánuje zisk. Nesouvisí s uměleckou kvalitou samotného projektu. Ziskovosti projektu napomáhá využití již vyzkoušených a osvojených postupů a forem, tzv. velká či známá jména, zkušený pořadatel, zvláštní pozornost a zdroje věnované PR kampani a úspěšnému marketingu.

OTÁZKY

Následující otázky prověří vaše znalosti nabyté studiem této kapitoly. Ke každé otázce přiřaďte správnou odpověď. Správnou odpověď je vždy jen jedna z nabízených variant. V závěru kapitoly – za jejím shrnutím – najdete správné odpovědi.

- 1) Délka trvání dlouhodobého projektu je:
 - a) 4 roky
 - b) 4 roky a více
 - c) 5 a více let

- 2) Která odpověď správně charakterizuje termín tvrdý (hard) projekt?
 - a) projekt investičního charakteru zaměřený zejména na získání hmotného i nehmotného majetku (např. modernizaci technologií, výstavbu atp.)
 - b) projekt uskutečňovaný v rámci spolupráce příhraničních regionů
 - c) zadavatelem projektu jsou výlučně ministerstva ČR

- 3) Komerční projekt:
 - a) má dopředu naplánované příjmy vyšší než výdaje
 - b) zaměřuje se na propagaci komerční kultury
 - c) zaměřuje se na výzkum, jehož výsledky budou využity pro komerční účely

- 4) Podle adresátů, kterým jsou určeny výstupy projektů, rozlišujeme:
 - a) interní a externí projekty
 - b) lokální, národní a mezinárodní projekty
 - c) rozvojové, výzkumné a vzdělávací projekty

- 5) Mezinárodní visegradský fond podporuje:
 - a) lokální projekty
 - b) národní projekty
 - c) mezinárodní projekty

SHRnutí KAPITOLY

Prostudováním této kapitoly student získal vhled do klasifikace projektů, které jsou rozděleny a nahlíženy z různých hledisek. Tyto znalosti studenti mohou uplatnit v rámci realizace konkrétních projektů, které – dle zařazení do příslušné kategorie – vyžadují specifické metody plánování i řízení.

ODPOVĚDI

Správné odpovědi na otázky jsou: **1 b, 2 a, 3 a, 4 a, 5 c.**
